

Likheter:

Lik rett til utdanning som de utenfor murene – grunnskoleopplæring
= normalitetsprinsippet

Ambisjoner om likeverdige forhold også når det gjelder utdanning i kriminalomsorgen, men fortsatt et *gap mellom tilbudet til menn og kvinner* - særlig innenfor yrkesfag

Annet.....

Forskjeller:

Skolen i Norge er en **innleid** tjeneste. I de andre landene er skolepersonalet **ansatt i kriminalomsorgen**.

Ulikheter i tilbud i forhold til mannlige innsatte. Også ulikheter i de ulike landene, spesielt for yrkesfag.

Digitale muligheter varierer mellom landene:
Tilgang til internett og digitale plattformer varierer.

Ulik organisering av undervisning:

Smart-prison/fjernundervisning – undervisning på distans - undervisningen foregår i klasserommet med lærer.

Yrkesopplæring i alle land, men det varierer hvilke tilbud som gis og hvordan det organiseres. Tilbud om yrkesutdanning avhenger i stor grad av det enkelte fengselets fysiske bygningsmasse og verkstedsfasiliteter.

Tilgang til studier på **høgskole/universitet** har de i enkelte land, men i andre land (Norge) er det ikke avklart hvem som har ansvar.

Organisering av opplæringen

Norge:

Importmodellen. Fylkeskommunene har ansvaret.

Hver skoleavdeling lager et best mulig skoletilbud. Kriminalomsorgen skal legge til rette slik at skolen får egnede lokaler.

Lærere fra lokale videregående skoler **underviser fysisk inne i fengslene**. Det kan være fra 1-6 elever i klasserommet.

På skoleavdelingen har innsatte tilgang til Desktop for skolen (DFS), med et begrenset internett til godkjente nettsider, program som Word, Excel og PowerPoint.

Vi venter på nytt system «Utvei». Det brukes fysiske lærebøker da det ikke er tilgang til elektroniske lærebøker.

Enkelte steder kan Innsatte kan låne PC på cella uten internett, hvis nødvendig for utdanningen, etter en sikkerhetsvurdering av kriminalomsorgen.

Samarbeid skole og arbeidsdrift (verksteder).

Praktisk **undervisning i yrkesfag** foregår i fengslenes verksteder. Ansatte i verkstedene skal gi praktisk opplæring. De ulike fengslenes fysiske utforming og verksteder er avgjørende for hvilke utdanningstilbud som kan gis. Et godt samarbeid er avgjørende for et godt utdanningstilbud.

Det er **stor forskjell i utdanningstilbudene** i norske kvinnefengsler/avdelinger. Det er vesentlig dårligere enn tilbudet til mannlige innsatte.

Innsatte kvinner er ikke sikret å kunne fullføre påbegynt utdanning.

Høyere utdanning på universitet eller høyskole – ansvaret for denne innsatsgruppen er ikke definert.

Sverige:

Lærerne ansatt i Kriminalvården, men

Organisert gjennom 7 **Lärcentrum med hver sin rektor**.. som har ansvar for 7-10 fengsler. Undervisningen følger den nasjonale læreplanen for voksenopplæring (Komvux = Kommunal vuxenutbildning). Satsing på **digital fjernundervisning med digitale moduler**. Det tilbys over 150 kurs og fag.

Innsatte følger nøyaktig de samme læreplanene som studenter "på utsiden", slik at utdanningen er formelt godkjent i hele samfunnet.

Lærers ansvar: underviser egne elever i klasserommet, underviser elever på distans (i eget fag), veileder elever i klasserommet som har undervisning på distans. Når student slutter, blir lærer tildelt nytt fra sentralt hold. Kan ha 15 studenter. Studenter kan fortsette studiene sine selv om de flytter innenfor etaten, og beholder lærer i faget.

Nesten ingen innsatte har PC på cellen i lukkede anstalter. All databruk skjer under fysisk tilsyn eller på skolens selvstudierom..

Yrkesutdannelse:

Den som tar en sammenhengende yrkesutdanning må gjennomføre minst 15 % av utdanningen på en arbeidsplass, noe som blir vanskelig for kvinnene da

produksjonen på disse fengslene skiller seg fra fengsler for menn. Dersom vi på sikt skal kunne tilby mer yrkesutdanning for kvinner i fengsel, krever det at produksjonen på disse fengslene utvikles ytterligere.

Danmark:

Fengslslærerne er ansatt av Kriminalforsorgen. Innsatte får tilbud om den samme formelle kompetansen som i samfunnet for øvrig. Fengselsskolene har status som et **voksenutdannelsestenter** (VUC). De gir tilbud om Almen voksenundervisning og Forberedende voksenundervisning – og Høyere forberedelseseksamen (HF) for de som ønsker studiekompetanse. Gjennomføring av HF skjer ofte som fjernundervisning via lukkede IT-plattformer i fengselets skoleavdeling, støttet av veiledere fra Kriminalforsorgen. Innsatte på skoleavdelingen har tilgang til et kontrollert nettverk som kun gir tilgang til godkjente utdanningssider. På åpen fengselsavdeling er det mulig å benytte egen PC på cellen, med begrenset tilgang til nettsider.

Yrkesutdanning /AMO-kurs:

I Danmark foregår mye av yrkesutdanningen via AMU (arbeidsmarkedsutdannelse)-systemet. Kriminalforsorgen lager en samarbeidsavtale med godkjente AMU-tilbydere, og fengselets verksteder fungerer som læringsarenaer. Ansatte i fengselet kan være kursholdere.

Eksempler: gartner,

Var noe av utdanningen i skolens regi? Institusjonskikk?

Finland:

Finland har konseptet «**smarte fengsler**» (smart prisons), noe som har gjort det enklere for innsatte å ta utdanning mens de soner.

Hver celle i et smart fengsel er utstyrt med en fastmontert, sikker PC. Dette gjør at den innsatte kan ta kurs, studere, gjøre lekser og kommunisere med lærere via lukkede meldingssystemer rett fra cellen.

Det er en digital infrastruktur med internt nettverk, som gir tilgang til finske utdanningsportaler og utvalgte nettsteder. Det er mulig å kommunisere med myndigheter og familie, fengselshelsetjeneste og rehabiliteringsprogrammer fra cellen.

Innsatte i alle fengsler har mulighet til å fullføre finsk grunnskoleutdanning eller deler av yrkesfaglige kvalifikasjoner under soningen, selv om det ikke finnes grunnskole eller yrkesskole i nærheten.

Ellers er **yrkesfaglig opplæring** sterkt knyttet til fengselets arbeidsaktiviteter/verksteder. Den innsatte veiledes av en opplært veileder, og en lærer fra den lokale yrkesskolen kommer inn av og til for å undervise og gjennomføre kompetanseprøver sammen med veilederen. Tilbudet er avhengig av hva den lokale yrkesskolen har av utdanningstilbud.

Høyere utdanning og digitale kurs – fjernundervisning fra cellen.

Tilbudet i rene kvinnefengsler er smalere enn i mannsfengsler.

Utfordringer: Kan mye nettbasert skole på cella fører til mindre menneskekontakt/isolasjon?

UTVIKLINGSOMRÅDER NORDEN –

forslag, fullføres etter siste samling i nettverket i mars 2026

1. Digital likestilling og "Smarte fengsler"

Kvinner soner oftere i mindre enheter med begrenset tilgang til fysiske klasserom.

Økt tilgang til IT-verktøy. Flere nettsider, digitale lærebøker, osv.... Bruke PC på cella i tillegg til på skoleavdelingen (kunne studere også utenom skoletid)

MEN ikke digitalisere for å spare penger/personell!

2. Yrkesfaglig utdanning, flere tilbud – tilsvarende tilbud til mannlig innsatte

4. Sømløse overganger – kunne fortsette - og fullføre påbegynt utdanning

I overganger mellom høysikkerhet, lavsikkerhet, voksenopplæring i samfunnet